

ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИ УЧУН КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШ ҲАМДА УЛАРНИНГ ИНТЕЛЛЕКТУАЛ ВА ПРОФЕССИОНАЛ САЛОҲИЯТИНИ ОШИРИШ

Аманов Абдоржон Абдуллаевич

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги
Малака ошириш институти
профессори

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17921963>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 06-dekabr 2025 yil
Ma'qullandi: 10-dekabr 2025 yil
Nashr qilindi: 13-dekabr 2025 yil

KEY WORDS

*ички ишлар органлари, кадрлар
тайёрлаш, интеллектуал,
профессional, салоҳият.*

ABSTRACT

*Мақолада ички ишлар органлари учун кадрлар
тайёрлаш ҳамда уларнинг интеллектуал ва
профessional салоҳиятини ошириш хусусида фикр
юритилиб, мазкур фаолиятни янада самарали
ташkil этишга oid таклифлар ҳамда тавсиялар
билдирилган.*

Мамлакатимиз ижтимоий ҳаётида инсон ҳуқуқлари ва эркинликларига қатъий риоя этилишини таъминлаш, давлатни ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан янада ривожлантириш ҳамда барқарорлик, тинчлик ва осойишталикни қарор топтириш ҳамда аҳоли фаровонлигини юксалтириш демократик ҳуқуқий давлат қуриш йўлида амалга оширилаётган кенг қўламли ислохотлардан қўзланган мақсадларга эришишнинг муҳим шarti ҳисобланади. Хусусан, бугунги кунда юртимизда фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш, жамоат тартибини сақлаш, шахс, жамият ва давлат хавфсизлигини таъминлаш ҳамда ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўйича ўзига хос ҳуқуқий тизим яратилган ва мазкур тизимда ички ишлар органлари муҳим ўрин тутadi.

Таъкидлаш лозимки, юртимиз мустақилликка эришган илк даврлардан то бугунги кунга қадар ўтган давр мобайнида ички ишлар органлари тизимини такомиллаштириш борасида кенг қўламли ишлар амалга оширилди. Айниқса, ички ишлар органларининг маҳаллаларда жамоат тартибини сақлаш, фуқаролар хавфсизлигини таъминлаш, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва жиноятчиликка қарши курашиш учун ташkil этилган қуйи бўғинини ривожлантириш ва мустаҳкамлаш бўйича салмоқли ишлар қилинди. Бу эса, ички ишлар органлари фаолиятининг самарадорлигини ошириш, фуқароларнинг тинч ва осойишта ҳаёт кечиришини таъминлаш ҳамда юртимизда жиноятчиликнинг олдини олиш имконини бермоқда.

Шунингдек, ҳозирги кунда жаҳонда юзага келаётган хавф-хатарлар ва таҳдидлар, яъни, халқаро терроризм, диний экстремизм, ноқонуний миграция, одам савдоси ҳамда ёшлар ўртасида халқимизга ёт ғоялар тарқалишининг тобора кучайиб бораётганлиги ички ишлар органлари олдида ўз вақтида уларнинг олдини олиш ва уларга барҳам бериш бўйича янги вазифаларни қўймоқда десак муболаға бўлмайди. Бошқача

айтадиган бўлсак, юртимизда тинчлик ва осойишталикни, жамоат тартиби ва жамоат хавфсизлигини янада самарали таъминлаш мақсадида юқорида қайд этилган ислохотларни изчил давом эттирмоқлик давр талаби десак, муболаға бўлмайди.

Жумладан, юртимизда жамоат хавфсизлигини таъминлаш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва уларга қарши курашишнинг яхлит тизимини шакллантириш, ички ишлар органларининг энг қуйи бўғинидан республика даражасигача самарали фаолиятини йўлга қўйиш ва замонавий иш услубларини жорий этиш орқали мамлакатимизда ҳуқуқ-тартибот ва қонунийликни мустаҳкамлаш, аҳолининг тинчлиги ва осойишталигини таъминлаш мақсадида, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 26 мартда “Жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасида ички ишлар органлари фаолиятини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш чора-тадбирлари тўғрисида”¹ги ПФ-6196-сон Фармони қабул қилинди. Хусусан, ушбу Фармонда ички ишлар органлари фаолиятини ташкил этишнинг мутлақо янги механизмлари этиб қуйидагилар белгиланди:

- ҳар бир маҳалла, оила ва шахс кесимида жиноятчиликнинг сабабларини аниқлаш ва уларни бартараф этиш орқали ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва жиноятчиликка қарши курашишга оид муаммоларни бевосита жойларнинг ўзида ҳал этиш;

- ҳудудларда жиноятчилик аҳволдан келиб чиқиб, ҳар бир туман, шаҳар ва маҳаллаларни тоифаларга ажратиш ҳамда ҳокимликлар, секторлар ва жамоатчилик билан ҳамкорликда «жиноят ўчоқлари»ни бартараф этиш учун барча зарур куч ва воситаларни жалб қилиш;

- «республика - вилоят - туман - маҳалла» тизими асосида яхлит бошқарув ва узлуксиз назорат қилиш механизмларини жорий этиш, ички ишлар ва бошқа давлат органларининг жамоат хавфсизлигини таъминлаш борасидаги фаолиятини самарали мувофиқлаштириш орқали мамлакатимизда тинчлик ва барқарорликни таъминлаш;

- ички ишлар органлари ходимларининг замонавий қиёфасини яратиш, уларнинг масъулияти ва касбий салоҳиятини ошириш, жиноятчиликнинг янги кўринишларига қарши курашиш учун зарур кўникмаларни шакллантириш ҳамда соҳани тўлиқ рақамлаштиришга эришиш.

Шунингдек, ушбу Фармонга мувофиқ, жамоат хавфсизлигини таъминлаш бўйича ўрнатилаётган янги механизмларнинг самарали амалга оширилишини таъминлашда ички ишлар органларининг роли ва масъулиятини янада ошириш мақсадида, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 2 апрелдаги “Ички ишлар органларининг жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасидаги фаолиятини янада такомиллаштириш бўйича қўшимча ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида”²ги ПҚ-5050-сонли қарори қабул қилинди ва ушбу қарор билан

¹ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 26 мартда “Жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасида ички ишлар органлари фаолиятини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-6196-сон Фармони // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси - <http://Lex.uz>.

² Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 2 апрелдаги “Ички ишлар органларининг жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасидаги фаолиятини янада такомиллаштириш бўйича қўшимча ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-5050-сонли қарори // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси - <http://Lex.uz>.

“Ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш концепцияси” тасдиқланди ҳамда ички ишлар органлари ходимларининг маънавий ва интеллектуал салоҳиятини юксалтириш ишлари **«Ватанга ва халққа садоқат билан хизмат қилиш - олий бурчимиз!»** концептуал ғояси асосида ташкиллаштириш белгиланди. Хусусан, бу борада асосий вазифалардан бири эса, ички ишлар органлари тизими учун етук, малакали мутахассислар тайёрлаш, кадрларнинг интеллектуал ва профессионал салоҳиятини янада ошириш ҳисобланади.

Қайд этиш лозимки, малакали кадрлар тайёрлаш – замон талабидир. Айниқса, ҳозирги глобаллашув ва бозор иқтисодиёти шароитида юксак салоҳиятли, билимли, масъулиятли, рақобатбардош кадрларни етиштириш ҳар қачонгидан долзарб масалага айланган. Ҳар қандай давлатни иқтисодий, сиёсий, ижтимоий-иқтисодий ривожланишида юксак малакали кадрлар муҳим ўрин тутиши ҳеч кимга сир эмас.

Жумладан, бугунги кунда мамлакатимизда ички ишлар органлари учун мутахассислар тайёрлаш, уларнинг интеллектуал ва профессионал салоҳиятини янада ошириш мақсадида, яъни, кадрларни мақсадли касбий тайёрлашга, уларга мутахассислик ва юридик фанларни пухта ўқитишга, жанговар ва жисмоний жиҳатдан тайёрлашга алоҳида аҳамият қаратилиб келинмоқда. Хусусан, мазкур мақсадларга эришиш учун Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 26 мартдаги «Жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасида ички ишлар органлари фаолиятини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш чора-тадбирлари тўғрисида»³ги ПФ-6196-сонли Фармонида мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 15 апрелда “Ички ишлар органлари учун профессионал кадрларни тайёрлашнинг сифат жиҳатидан янги тизимини жорий этиш бўйича чора-тадбирлар тўғрисида”³ги ПҚ-5076-сон қарори қабул қилинди.

Ушбу қарорга мувофиқ, ички ишлар органлари учун мутахассислар тайёрлашнинг мутлақо янги тизимини жорий этиш, ходимларнинг малакасига қараб хизмат бўйича ўсишини таъминлаш, шунингдек, куч ва воситаларни самарали бошқаришда раҳбар кадрларнинг интеллектуал ва профессионал салоҳиятини янада ошириш мақсадида:

- 2021/2022 ўқув йилидан бошлаб, Ички ишлар вазирлигининг Академиясида кадрларни тайёрлаш жараёнига бакалаврият ва магистратурани ўз ичига олувчи икки босқичли олий таълим тизими жорий этилди ва икки босқичли олий таълим тизимини сифатли жорий этиш, ўқув жараёнини энг замонавий педагогик ва ахборот технологиялари асосида ташкил қилиш, профессор-ўқитувчилар таркибининг илмий-педагогик салоҳиятини, шу жумладан уларни хорижий таълим муассасаларида ўқитиш орқали ошириш вазифаси белгилаб берилди.

Шу билан бирга, ушбу қарор билан Ички ишлар вазирлиги Малака ошириш институтига юридик шахс мақоми берилди ва қуйидагилар унинг фаолиятини асосий йўналишлари этиб белгиланди:

³ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 15 апрелдаги «Ички ишлар органлари учун профессионал кадрларни тайёрлашнинг сифат жиҳатидан янги тизимини жорий этиш бўйича чора-тадбирлар тўғрисида» ги ПҚ-5076-сон қарори // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси - <http://Lex.uz>.

ички ишлар органлари соҳавий хизматларининг барча йўналишлари бўйича сержантлар таркиби ходимларини жамоат хавфсизлигини таъминлаш фаолиятини ташкил этиш соҳасида махсус касбий тайёрлаш;

ички ишлар органларининг сафдор ва офицерлар таркибидаги лавозимларига биринчи марта тайинланган ходимларни бошланғич касбий тайёргарлик бўйича ўқув дастурлари асосида ўқитиш;

ички ишлар органларининг барча тоифадаги ходимларини инновацион ахборот ва педагогик технологияларни қўллаган ҳолда, шу жумладан турдош йўналишдаги республика олий таълим муассасалари базасида қайта тайёрлаш ва малакасини оширишни ташкил этиш.

ички ишлар органлари ходимларининг хизматдан ажралмаган ҳолда бевосита жойларда малакасини оширишни таъминлаш мақсадида масофавий ва мобиль сайёр курсларни ўтказиш амалиётини жорий этиш.

Ички ишлар органларида хизматни ўташ тартибига узлуксиз ўқув-карьера жараёни тизими 2021 йил 1 сентябрдан жорий этилиши ва ички ишлар органлари раҳбар таркибининг тегишли лавозимларига тайинланиш учун Академия магистратурасининг «Ташкилий-тактик бошқарув» ва «Ташкилий-стратегик бошқарув» мутахассисликларида ўқиш шартлиги ҳамда ходимларга махсус унвонлар берилишининг ҳамда сафдор ва сержантлар таркибидаги ходимлар офицерлик лавозимларига тайинланишининг асосий талабларидан бири сифатида уларнинг қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсларидан ўтиши зарурлиги ҳамда 2021 йил 1 сентябрдан бошлаб ички ишлар органларининг сержант таркибидаги лавозимларида хизматни ўташ учун фақат олий маълумотга эга бўлган шахслар қабул қилиниши ва ички ишлар органларининг сафдор таркибидаги лавозимларига номзодлар фақат идоравий академик лицейлар, ҳарбий-академик лицейлар битирувчилари, профилактика инспекторининг ёрдамчилари, шунингдек, олий маълумотга эга ёки сиртқи таълим шакли бўйича таҳсил олаётган шахслар орасидан қабул қилинишини назарда тутувчи қоидалар алоҳида қайд этиб ўтилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 26 мартдаги «Жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасида ички ишлар органлари фаолиятини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПФ-6196-сонли Фармони ижросини таъминлаш мақсадида қабул қилинган яна бир Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 15 апрелдаги ПҚ-5077-сон қарори «Жамоат хавфсизлигини таъминлаш соҳасида профессионал кадрларни тайёрлаш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»⁴ деб номланиб, мазкур қарорга мувофиқ, Миллий гвардия Ҳарбий-техник институти Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети этиб қайта ташкил этилди ва университет қуйидаги соҳалар учун малакали кадрларни мақсадли тайёрлашни амалга оширувчи базавий олий ҳарбий таълим ва илмий-тадқиқот муассасаси этиб белгиланди:

⁴ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 15 апрелдаги «Жамоат хавфсизлигини таъминлаш соҳасида профессионал кадрларни тайёрлаш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» ги ПҚ-5077-сон қарори // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси - <http://Lex.uz>.

- Ички ишлар вазирлиги ва Миллий гвардия учун — жамоат хавфсизлигини таъминлаш соҳасининг тегишинча жамоат тартибини сақлаш, йўл ҳаракати хавфсизлиги ва паспорт тизими талабларини амалга ошириш йўналишларида;

- Қуролли Кучлар ва бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар учун — ҳарбий дипломатия, юриспруденция ва иқтисодиёт ҳамда муҳандислик-техник, тарбиявий-психологик ва қўмондонлик-тактик фаолият соҳасида;

- ўз қўриқлаш тузилмаларига эга бўлган давлат ва хўжалик бошқаруви органлари учун — қўриқлаш фаолиятини ташкил этиш ва амалга ошириш соҳасининг барча йўналишларида.

Хулоса сифатида айтадиган бўлсак, мамлакатимизда амалга оширилаётган истиқболли ислохотлар асосида қабул қилинаётган юқоридаги каби норматив-ҳуқуқий ҳужжатлардан мақсад мамлакатимизнинг тинчлиги ва осойишталигига бўлган ҳар қандай таҳдидларнинг олдини олиш ва жинойтчиликка қарши курашиш соҳасида юқори малакали мутахассисларни тайёрлаш тизимини илғор халқаро стандартлар асосида такомиллаштириш, ҳамда замон талабларидан келиб чиқиб, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг, хусусан, ички ишлар органларининг кадрлари салоҳиятини ошириш ҳисобланади.

Шу билан бирга, мамлакатимизда жамоат тартибини сақлаш ва жамоат хавфсизлигини таъминлашда ички ишлар органлари тизими учун етук, малакали мутахассислар тайёрлаш, кадрларнинг интеллектуал ва профессионал салоҳиятини янада оширишда тизимида маънавий-маърифий ишларни тизимли ташкил этиш ва бу борада амалга оширилаётган чора-тадбирларнинг самарадорлигини ошириш, кадрларнинг интеллектуал салоҳияти, тафаккури ва дунёқарашини юксалтириш, мафкуравий иммунитетини мустаҳкамлаш, ватанпарварлик, халқ манфаатлари учун хизмат қилиш туйғуси билан яшайдиган ходимлар сифатида фаолият юритадиган кадрларнинг маънавий-ахлоқий онгини янада ривожлантириш тадбирларини амалга ошириш ҳамда улар ўртасида соғлом турмуш тарзини оммалаштириш бўйича чора-тадбирлар ишлаб чиқиш ва мазкур тадбирларни доимий амалга ошириш мақсадга мувофиқдир..